

UMRE İBADETİ

es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berakâtühû!

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Sayınız çok genişledi, çünkü hitap sahamız çok genişledi. Allah'a hamd-ü senâlar olsun... Verdiği sonsuz nimetlerden dolayı hamd ederiz. Elhamdülillâh, şu andaki yayınlarımız sayesinde, İsveç'ten Orta Asya'ya kadar yayınımızı dinleyen kardeşler var. Çanak anteni olanlar, uzaydan yayınımızı alıp dinleyebiliyorlar. Çok güzel bir gelişme... Allah hepinizden razı olsun... Cumanız mübarek olsun...

Burası Mekke... Size yine bu mübarek şehirden, Mekke-i Mükەرreme'den bu hafta da hitap ediyorum. Mekke-i Mükەرreme'de bulunduğum için size Mekke-i Mükەرreme ile ve burada bulunuş sebebimiz olan *umre* ile ilgili bilgi vermeyi uygun görüyorum.

a. Kâbe'nin Şerefi ve Kıymeti

Biliyorsunuz, Mekke-i Mükەرreme insanoğlunun tarihi kadar eskidir. Son derece önemli bir kutsal yapıya sahiptir. Hazret-i Adem Atamız *aleyhisselam* zamanına kadar gider onun kutsallığı... Ve Kur'ân-ı Kerîm'de Allah Teâlâ

Hazretleri bildiriyor, biz de böylece şeksiz şüphesiz, kesin bir şekilde vâkıf olmuş, öğrenmiş oluyoruz.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:

إِنَّ أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبَارَكًا
وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ¹

(İnne evvele beytin vudıa li'n-nâsi le'llezî bi-bekketi mübâroken ve hüden li'l-âlemîn.)
“İnsanoğulları için ortaya konulmuş, yeryüzünde tesis edilmiş, yapılmış olan ilk mâbed, mübarek Mekke'deki mübarek mescittir, mâbettir.” deniliyor.

Demek ki, bu Mekke-i Mükerreme'deki ibadethâne, hem tâ Hazret-i Adem devrine kadar gidiyor; hem de eşsiz, emsalsiz, ilk defa insanoğlu için yapılmış mâbed olmak şerefine sahip... İşin tarihî ve dini ve kudsî derinliği bu.

Çok mübarek bir belde bulunuyorum şu anda. Size oradan hitap ediyorum. Ses size oradan yayılıyor, geliyor elhamdülillâh. Bu çok güzel!..

¹ 3/Âl-i İmrân, 96.

Tabi, işin bir de hesap yönü, sevap yönü konusunda konuşmak istiyorum. Biliyorsunuz Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz Hazretleri, ona mübarek cuma gününde, cuma sabahımızda sonsuz tahiyyat ve ihtiramlarımızı arz ederiz. Allah Teâlâ Hazretleri, salât-ü selamlarımızı, tahiyyat ve ihtiramlarımızı rûh-u pâkine vâsıl eylesin... Şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyurmuşlar ki:

صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ
إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ وَصَلَاةٌ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
أَفْضَلُ مِنْ مِائَةِ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ²

(*Salâtün fî mescidî, efdalü min elfi salâtin fîmâ sivâhu*) “Şu benim mescidimde kılınan bir namaz...” Benim mescidim dediği, Medine-i Münevvere’de Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz için yapılmış olan, Efendimiz’in emriyle yapılmış olan mescit, orası da

² İbn Mâce, “İkâmetü’s-Salât”, 195 (1406); *Râmûzu’l-Ehâdîs*, 310/1

kutsal bir yer. Kutsallığı Peygamber Efendimiz'den geliyor. "O mescitte kılınan bir namaz, başka yerde kılınan, herhangi bir yerde kılınan namazdan bin kat daha fazla sevaplıdır; (*ille'l-mescide'l-harâm*) sadece Mescid-i Haram, yâni Kâbe'nin etrafındaki, Mekke-i Mükەرreme'deki mescit müstesnâ..."

(*Ve salâtün fi'l-mescidi'l-harâm*) "Mescid-i Haram'da kılınan bir namaz, (*efdalü min mi-eti elfi salâtin fîmâ sivâhu*) herhangi bir yerde kılınan namazdan yüz bin kat daha fazla sevaplıdır." buyuruyor.

Şimdi buradan anlıyoruz ki, insan, Kâbe'nin karşısında, Mekke-i Mükەرreme'de Mescid-i Haram denilen bu mübarek mescitte; ki ben şu anda ona 200-250 yüz elli metre mesafeden hitap ediyorum. Bu mübarek mescitte insan bir namaz kıldı mı, yüz bin misli oluyor. Medine-i Münevvere'de Peygamber

Efendimiz'in Mescid-i Saadeti'nde bir namaz kıldı mı, bin misli oluyor. Mesela İstanbul'da veyahut Avrupa'da veyahut Asya'da veya Anadolu'da bir yerde kıldığımız bir namaza göre... Yâni, namazın kalitesi aynı olduğu halde, aynı sûreleri okuyarak kıldığımız

halde, yer değişince, yerin kutsallığından dolayı sevap büyük oluyor. Peygamber Efendimiz'in mescidinde bin misli, burada "Mescid-i Haram'da" yüz bin misli...

Onun için tabii buranın ibadetlerinin fevkalade büyük sevabı var ve gerçekten de buranın ibadetlerinin insan üzerinde muhteşem rûhî tesiri var. İnsanın ruhuna etkisi muazzam... Yâni, insanın Kâbe-i Müşerrefe'nin örtüsüne yapışıp da, "Aman yâ Rabbi!" diye, "Allâhümme!" diye başlayıp dua ettiği zaman, gözlerinin tutması mümkün olmuyor. Etrafınızda duyuyorsunuz, herkes, her dilden, hüngür hüngür, ılık ılık gözyaşları dökerek Allah Teâlâ Hazretleri'ne ibadet ediyorlar. Kâbe-i Müşerrefe böyle muazzam bir kıymete sahip, tesire sahip ve burada yapılan ibadetler de o kadar sevaplı...

b. Hac İbadeti

Bu güzel yeri uzak da olsa, yakın da olsa gelip görmeyi, ziyaret etmeyi Allah Teâlâ Hazretleri sıhhatli ve kuvvetli ve zengin her Müslümana farz eylemiş. Yâni bunları niçin sayıyoruz?..

مَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا³

(*Men'istetâ'a ileyhi sebîlâ*) “Yoluna güç yetirebilen” diye geçtiği için ayet-i kerimede, ona gitmeye gücü yetebilen her insanı görevlendirmiş Allah Teâlâ Hazretleri. Buraya gelecek, bu ziyaretleri yapacak ve buraları görecek diye bir emir bu. İslâm’ın en büyük emirlerinden birisi...

Senenin belli bir tarihi var, hicrî takvimin aylarına göre

Zilhicce ayı var, Zilhicce ayının o belli günlerinde, 8’i, 9’u, 10’u ve Kurban Bayramı günlerinde yapılırsa bu ziyaret; o zaman bunun adı *hac* oluyor. Hac ibadeti, İslâm’ın büyük, muhteşem ibadetlerinden birisidir. Ama tek bir özel şartı var: İlle ve muhakkak Zilhicce ayının şu söylediğim zamanlarında yapılacak!

Belli bir şekli var tabi. Bizim keyfimize veya buluşumuza veya düşüncemize veya zevkimize bırakılmış da değil. Şöyle ibadet edilecek diye şekli var. Bir kere ihramlanıp gelinecek. Ondan sonra Arafat’ta vakfede durulacak.

³ 3/Âl-i İmrân, 97.

Ondan sonra farz olan tavaf Kâbe'nin etrafında yapılacak... Diğer vacipler, kurban kesmek, şeytan taşlamak gibi vazifeler yapılacak.

O zaman hac ibadeti oluyor. Senenin muhakkak Zilhicce ayının dokuzundan bayramın günleri içinde olan, Kurban Bayramı dediğimiz zamanda olan ziyaret şekli.

Bunun dışında, bunun dışında sevgili dinleyiciler, bu mübarek beldeyi senenin tabii her zamanında Müslüman ziyaret edebilir, gelebilir, görebilir. Pekiyi o zamanki bu ziyaretlerin adı ne? İşte haccın dışındaki ziyaretlerin adına *umre* diyoruz. Biz Türkçe'de umre yapmak diyoruz, Arapça'da, *i'temere-ya'temiru-i'timar* deniliyor. Yâni, o da umre yapmak demek. Arapça bir iftial sîgasından bir kelime masdarla tarif edilmiş. *l'timar* etmek, umre yapmak demek Arapça'da.

Şimdi demek ki eğer tarih Zilhicce ayı değilse, insan o günlerde değilse, hac günlerinde değilse buraya yine gelebilir, yine ziyaret yapabilir. Bunun adı umre oluyor.

Haccın sevabı nedir? Peygamber Efendimiz buyurmuş ki: “Eğer hac böyle Allah'ın istediği

gibi güzel bir hac olursa...” Yâni, güzel hac nedir?..

فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ⁴

(Fe-lâ refese ve lâ füsûka ve lâ cidâle fi'l-hac) “Hacda *refes* yok, *füsuk* yok, *cidal* yok.” Yâni böyle fısk ü fücür olmadan, küfür veyahut kötü fiiller olmadan, küfürbazlık vs. olmadan hakkıyla böyle güzelce, cömertçe, edeble yapılan bir haccın mükâfatı ancak ve ancak cennet... Başka bir şey değil. Yâni cenneti kazanmaya, cennetlik olmaya insanı kavuşturan bir ibadet hac.

Evet, zor... Kabul ediyoruz ki uzaklığına göre zorluğu artıyor. Buraya gelmek kolay değil ve burada bu ibadetleri yapmak mevsim bakımından da bizlere kolay değil. Dünyanın üzerindeki bütün Müslümanlara hac bir vazife olarak emredilmiş.

Bizim ülkemizi biz daha iyi biliyoruz ama, şu anda artık bizim ülkemiz deyince de ben Ak-Radyo’dan sizlere hitap ederken, artık bizim

⁴ 2/Bakara, 197.

ülkeyi de aştığımız için çok şükür, elhamdülillâh Avrupa'dan, Asya'dan dinlendiği için artık bizim ülkemizde diyemem, Anadolu'yu düşünmekten daha geniş düşünmemiz gerekiyor. Çünkü dinleyenler çok... Şimdi uzaklardan gelmek bir kere zor... Yâni masraf istiyor, bir. Uçak parası, vasıta parası, otel parası, çeşitli masrafları büyük... Yâni, milyonlar tutan büyük masraflar.

Sonra zor. O kadar uzak yolu, gümrük işlemlerini vesaireleri, yolculuk meşakkatlerini çekip gelmek zor. Otobüsle gelse, yâni nisbeten yakın olan Suriye'den, Irak'tan, İran'dan... Otobüs yolculuğu zor...

Yollar çok sıcak. İklim, hele şu mevsimde çok sıcak oluyor. Başka zamanlarda da, dünyanın öbür yerlerinden farklı bir iklime sahip... Sıcağı fevkalade sıcak oluyor. Güneş çarpması denilir biliyorsunuz, Arapça'da *darabânü's-şems* derler. Güneş çarpıyor insanı. O kadar şiddetli güneş var ki, insana bir çarpıyor ki, bir vuruyor ki, yere yatırıyor.

Güneş çarparsa ne olur?.. Belki siz bilmezsiniz serin bir ülkede yaşadığınız için belki gör-

mediniz güneş çarpmış bir insanı. Güneş çarpması insanı öldürür. Yâni burada güneş çarpmasından, ihtiyatsız ve bilgisiz olan ziyaretçiler, hacılar, umreciler, eğer tedavi görmezlerse güneş çarpmasından ölürlər. Çünkü vücudun dengesi bozuluyor, aklı gidiyor insanın, şuuru kaçıyor. Vücut faaliyetleri doktorların daha iyi bildiği şekilde bozulduğu için alıyorlar hastayı, alelacele hastaneye görüyorlar, buzlara yatırıyorlar. Buzların içine yatırıyorlar bayağı soğusun vücudu diye... Uzun iğneler, tedavilerden sonra güneş çarpmasından kurtuluyor...

Yâni iklim zorlukları var, mesafe zorlukları var, parasal, finans yönünden meseleler var. Zor bir ibadet... Onun için;

وَلِلّٰهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ
إِلَيْهِ سَبِيلًا⁵

(*Ve li'llâhi ale'n-nâsi hiccü'l-beyti meni'stetâa ileyhi sebîlâ.*) “Allah’ın bir emridir insanlara, insanların boynuna yazdığı bir vazifedir, güç yetirenlerin beytini ziyaret etmesi,

⁵ 3/Âl-i İmrân, 97.

haccetmesi...” diye, güç yetirmek, *istitâ'at* kelimesi bunun için kullanılıyor.

Sıhhî bakımdan da *istitâ'at* meselesi var. Şimdi bizim umreye geldiğimiz kardeşlerimizden birisinin annesi, dua buyurun, Allah selamet versin, hastanede... Kolay değil, hastanede tedavi görecektir de umresini yapabilecek. Yâni, yaşlılığın verdiği sıkıntılar var, tansiyonlar artıyor, çeşitli sıkıntılar olabiliyor. Yâni sıhhî bakımdan da insanın sağlam, arızasız, sahih, tam olmasını da istiyor bu ibadet.

Ben arkadaşlara söylüyorum vaazlarımda her zaman. Bu hac ibadetini gençken, dinçken, gücünüz, kuvvetiniz yerindeyken yapın ki, kolay bir şey değil... Bayağı bir disiplin, askerî sefer gibi birtakım güçlükleri ihtivâ ediyor. İnsan ne kadar parası olsa, zengin olsa da bu sıkıntılar biraz çekiliyor ister istemez.

Mükâfat ne?.. Güzel bir haccın mükâfatı cennetlik olmak, Allah'ın sevdiği bir kul olup cenneti kazanmak. İnsan cenneti kazanacak olduktan sonra, her türlü üzüntüye, sıkıntıya katlanır. İnsanlar Allah rızası için seve seve canlarını bile verebiliyorlar. Mallarını değil, cihat edip şehit oluyorlar, canlarını bile veriyorlar

Allah'ın rızasını için. Şehit niçin olunuyor?.. O da cennetlik olmanın bir vesilesi, sebebi olduğundan.

Evet, zor da olsa, meşakkatli de olsa, yorucu da olsa, masraflı da olsa, uzak da olsa, onun için buraya gelip bu ibadeti yapmak, herkesin seve seve yaptığı bir şey... Ve çok da muazzam faydaları oluyor. Maddî ve manevî faydaları oluyor. Ben kardeşlerime diyorum ki: “Bir Müslüman hac vazifesini yapmışsa, tamam, yâni arzuları da dengelenmiştir artık.” Hani böyle bazı insanlar vardır, seyahatte zorluk çekerler, çıkamazlar, gezemezler, gidemezler, beğenmezler oturdukları yerleri, kalktıkları yerleri... İşte ben diyorum ki, “Bir insan hac vazifesini yapmışsa, tamam, bu eğitimi görmüştür. Yorulmuştur, kuru yerde yatmıştır, konfor yoktur, su yoktur, sıcak vardır vs. O eğitimi geçerse insan, tabii artık başka yerdeki sıkıntılar gözüne görünmüyor, onları kuş gibi hafif atlatıyor.” Hac ibadeti bu.

“Pekiye tekrar tekrar yapılması?..”

O da hadis-i şeriflerde tavsiye edilmiş. Yâni beş sene geçmişse, yapılması hakkında

Efendimiz'in hadis-i şeriflerinde işaret var.

Tavsiye ediyor Peygamber Efendimiz:

“Beş sene geçmiş de beni ziyaret etmemişse, bana cefâ etmiş olur, gelsin beni ziyaret etsin!” diyor. Ziyaret, hacla beraber olacak demektir.

c. Umre İbadeti ve Yapılışı

Ömürde bir defa farz olan mecburiyettir ama, farzın dışında bu sevaplar yapıldıkça te-kerrür eder, kazanılır ve bir hac, bir önceki hac ile aradaki günahların affına sebeptir. Bir umre, daha önceki umreyle arada yapılmış olan günahların affına sebeptir. Büyük günahlardan sakınıldığı müddetçe, ötekilerin hepsi siliniyor. İnsan saf, tertemiz, rûhî bakımdan, dini bakımdan, mânevi bakımdan Allah'ın huzurunda tertemiz bir kul olmuş oluyor. O bakımdan, dini bakımdan çok önemli olduğundan, buralara Müslüman kardeşlerimiz geliyor. “Aman vizeler açılrsa da, imkânlar meydana gelse de gitsek, umremizi yapsak!” diyorlar.

Biz de bu sene Ağustos ayında umre yapmak nasip oldu bize... Ağustos ayı burada hurmaların olgunlaştığı, muazzam sıcakların olduğu kırk beş derece, elli derece, daha fazla

sıcakların olduğu bir zaman. Bu zamanda, bu sıcaklarda bu vazifeleri yapmak insana biraz zor gelebilir ama, Allah nimetler de vermiş.

Biliyorsunuz, Kur’ân-ı Kerîm’de bildirildiğine göre, İbrahim *aleyhisselam*’ın elini açıp da:

“Yâ Rabbi; ben evlâdımı, hanımımı buraya yerleştirdim. Sen bunlara insanların gönüllerini çevir. İnsanlar sevsinler, gelsinler. Bunları çeşitli meyvelerle, rızıklarla rızıklandır, nimetlendir. Ben böyle ekin bitmeyen, taşlar arasındaki bir kuru vadiye hanımımı, çocuğumu yerleştirdim.” diye el açıp dua etmişti. “İçlerinden bir Peygamber gönder...” demişti. O da işte Peygamber Efendimiz’e işaret.

Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde, “Kendinden bahset bize yâ Rasûlallah!” denilince: “Ben, atam İbrahim *aleyhisselam*’ın duasıyım. O el açıp da, ‘İçlerinden bir peygamber gönder...’ dedi. İbrâhim *aleyhisselam*’ın nesli çoğalmış, genişlemiş, asırlar geçmiş aradan ama, işte onların içinden Allah beni gönderdi.” buyurmuş.

رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ
وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ⁶

(*Rabbenâ veb'as fîhim Rasûlen minhüm yetlû aleyhim âyâtike ve yuallimühümü'l-kitâbe ve'l-hikmete ve yüzekkîhim, inneke ente'l-azîzü'l-hakîm.*) “Yâ Rabbi; burada oluşacak olan, zürriyetimden meydana gelecek olan insanların içinden, onlara senin ayetlerini okuyan, onlara kitabı ve hikmeti öğreten; onları tertemiz, mânevi bakımdan pırıl pırıl yapan bir peygamber gönder! Hiç şüphe yok ki sen, çok izzet sahibisin, çok hikmet sahibisin...” diye İbrâhim *aleyhisselam*’ın da duası var.

“Buralarda bereket olsun...” diye de duası olduğundan, tabii buralarda bereket de var el-hamdülillâh... Şimdi tekniğin rahatlıkları var, konforu var... Harem-i Şerif’e gittiğiniz zamanda, *air condition*’la serinletilmiş kısımları,

⁶ 2/Bakara, 129.

kapalı kısımları var, gölgelik kısımları var. Per-
vaneler, yâni vantilatörler çalışıyor. Hava se-
rinliği, sirkülasyonu, deverânı oluyor. rahatlık-
lar var...

Elhamdülillâh yakın yakın mesafelere, ser-
best serbest, kolayca ulaşabileceğiniz yerlere
termoslar koymuşlar. Büyük muazzam termos-
lar, düğmesine basıyorsunuz, yanında bir de-
fada içilen, atılan bardaklar var. Oradan alıyor-
sunuz, bir bardak çekiyorsunuz. Buz gibi zem-
zem suyunu dolduruyorsunuz. Duasını yaparak:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ عِلْمًا نَافِعًا وَرِزْقًا وَاسِعًا وَشِفَاءً

مِنْ كُلِّ دَاعٍ وَسَقَمٍ⁷

(*Allâhümme innî es'elüke ilmen nâfian ve*
rızkan vâsian ve şifâen min külli dâin ve se-
kam.) “Yâ Rabbi; ben senden faydalı ilim isti-
yorum. Geniş rızık istiyorum. Her türlü maddî,
manevî hastalıktan şifâ ve devâ istiyorum. Beni
her bakımdan hastalıklardan kurtar. Bana ha-
yırlı ilimler öğret... Rızkımı geniş et...” diye
dua ederek. Çünkü zemzemi içerken yapılan

⁷ Hâkim, *Müstedrek*, 1/646 (1739).

dua da makbul. Böyle zemzem içmek mümkün... Yâni, su ihtiyacı karşılanıyor, gölgelik kısımları var. Çok rahat...

Ben bunları gördükçe, böyle nimetlerden istifade ettikçe, eski insanların hac yapışlarını düşünüyorum. Tâ İbrâhim *aleyhisselam*'ın buraya hanımı Hâcer Vâlidemiz'le İsmâil *aleyhisselam*'ı getirdiği zamanları, Peygamber Efendimiz'in yaşadığı zamanları. Hatta biraz daha bu asra gelelim, hani Yirminci Yüzyıl'ın bile ilk yıllarını düşünüyorum. Böyle *air condition*'ın, klima cihazının olmadığı, soğutma tesislerinin olmadığı zamanlarda insanların neler çektiğini düşünüyorum, anlamaya çalışıyorum ve anlıyorum. Hakikaten kolay değil. Su sıcak, su bol değil, çevre sıcak... Ve gelenler hakikaten çok meşakkat çekiyorlarmış. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* Efendimiz:

“Bir insanın Allah rızası için harbe cihada gitmesi büyük bir fedakârlık, büyük bir sevap; hacca gitmesi de onun gibidir, ona denktir. Haccetmemiş bir insanın önce haccetmesi daha öncelikli oluyor. Haccetmiş bir insan, eğer varsa vazife cihat yapması daha öncelikli oluyor. Ama ikisi birbirine çok yakın ibadet.

Evet, özetleyecek olursak, burayı ziyaret Zilhicce ayının belirli günlerinde, belirli şekilde ziyaret ederek olursa ona hac diyoruz. Senenin öteki aylarında olursa... Şu anda Arabî ayların hangisindeyiz? Rebîü'l-âhir ayındayız. Yâni geçen ay Peygamber Efendimiz'in doğduğu ay Rebîü'l-evvel ayı idi. Rebîü'l-âhir ayındayız. Bu Arabî aylardan kaçıncısı? Muharrem, Safer, Rebîü'l-evvel, Rebîü'l-âhir... Yâni dördüncü Arabî aydayız. Rebîü'l-âhir bitince ne olacak?... Cumâde'l-ûlâ, Cumâde'l-âhir... Türkler buna da ayrı telaffuz koymuşlar; Cemâziye'l-evvel, Cemâziye'l-âhir demişler. Arapça bakımından uygun değil ama, böyle yerleşmiş.

Ondan sonra *Receb* geliyor. Yâni yedinci ay, üç aylar Recep, Şaban, dokuzuncu ay, Ramazan ayı... Ramazan bittikten sonra, Şevval ile beraber hac mevsimi başlıyor. *Mevsimü'l-hac*, yâni artık hac yapacak insanlar uzaktan, yakından yaya veya binekli, havadan, karadan, denizden gelmeye başlayacaklar. Ona da *mevsimü'l-hac* deniliyor, fıkıhta ayrı bir bahis.

Demek ki, Zilhicce'nin dışında yapılan ziyaretlere umre deniliyor ve bunlar çok sevap...

İnsanların günahlarının affına sebep oluyor ve burada çok faydalar müşâhede ediliyor.

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ⁸

(*Li-yeşhedû menâfia lehüm*) “Çeşit çeşit faydaları burada gelsinler, görsünler, karşılaşsınlar, müşahede etsinler diye” Allah Teâlâ Hazretleri bu haccı emretmiş. Bu umre de küçük bir hac gibi. Hac büyük bir umre gibi, umre de küçük bir hac gibi.

Ben hiç hac yapmamış, biraz da tecrübesi olmayan kardeşlerime, yakınlarıma, akrabama umreyi tavsiye ediyorum. Böyle kimseler oluyor; tahsilli, biraz dini hayattan uzak yaşamış, yetişmiş olabiliyorlar. Ama sonradan anlamış dinin önemi, İslâm’ın Allah’ın sevdiği gerçek din olduğunu, mâkul olduğunu, güzel olduğunu... Ahkâmının hepsinin pırıl pırıl olduğunu, dünyadaki birçok insanların bile gayrimüslim iken İslâm’ı sevip, beğenip, gelip İslâm’a girdiklerini öğrenmişler. Onlar da tabii yavaş yavaş ısınıyorlar. İşte tevbe etmiş oluyor. Yolunu, yönünü, hayat tarzını değiştirmiş oluyor.

⁸ 22/Hac, 28.

Hidâyeti bulmuş oluyor. Kendisi de biliyor kendisini, diyor ki:

“Ah hocam, ben bundan üç sene önce böyle değildim, üç sene evvel başladım.” veya “İki ay önce başladım Cenâb-ı Hakk’ın emirlerini tutmağa... İyi bir insan olmaya gayret ediyorum.” diyor. Uyanışını böyle kendisi de anlatıyor. Ondan önceki hayatına üzüntüsünü kendisi de beyan ediyor. Allah cümlemize böyle dönüşler, tevbeler nasip etsin...

İşte ben öyle kardeşlerimize de diyorum ki:

“Bakın, hacca gitmeden evvel, evvelâ böyle bir umre yapın, burası çok kalabalık değilken gelin! Böyle iki milyon, üç milyon izdiham gelip de buralara yüklendiği zaman her şey zorlaşıyor. Yâni, para da yetiremeyecek kadar, çözemeyecek kadar izdihamdan doğan problemler çıkıyor ortaya... Otellerde yer bulmak zorlaşıyor ve otellerin fiyatı artıyor ve işler zorlaşıyor. Şöyle umre zamanında gidin, oraları bir görün!”

Şimdi biz burada, beraberce umre yaptığımız sevgili kardeşlerimizle beraber, mesela ben onları aldım, bir turist rehberi gibi, elimde

mikrofon, güzel konforlu bir otobüsle şöyle çevreyi gezdirdim. Çok memnun oldular. Ben de sevindim doğrusu...

Önce gittik Sevr Dağı'na... Peltek se ile yazılır. *Sevr Dağı*. Peygamber Efendimiz'in hani Mekke'den ayrılıp da hicrete başladığı zaman, ilk önce sığındığı mağaranın olduğu Sevr Dağı...

Orayı gösterdim: Bakın dedim, hicreti anlattım, Peygamber Efendimiz'in Mekke-i Mükerre'm'de çektiği sıkıntıları, nasıl üzüntüyle oradan ayrılmak zorunda kalışını, Medine'ye hicret edişini anlattım. İşte bakın bu Sevr Dağı'nda, görüyorsunuz yüksek, yalçın bir dağ... Burada, ta tepesindeki mağarada, üç gün kalmış. Ama o kayalara rağmen, izini oralarda bile az çok sezinlemişler, müşrikler peşine kadar gelmişler.

Hayret ettiler, nasıl buldular izini de oraya kadar geldiler diye. Çünkü toprak olsa toprakta bastığınız yerin izi olur ama, kaya çatır çatır ve dağın tepesi... Ama işte oralara kadar gelmişler de, Allah nasip etmemiş, göstertmemiş

Habîb-i Edîb'ini ve Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'i *radiyallahu anh*, göstertmemiş gözlerine. “Bu Sevr Dağı’dır.” diye gösterdim.

Ondan sonra, Peygamber Efendimiz’in peygamber olmadan önce özel hayatında bir adeti var... Zaten özel hayatı hep güzel, tertemiz, ibadete düşkünlüğü var, insanlardan ayrılıp Hıra Dağı’na çıkıp oradaki mağarada günlerce eve de dönmeyip ibadet etmesi var. O Hıra Dağı’nı gösterdim. O da böyle ovanın ortasında sipsivri, külah gibi bir dağ ki, üç tarafından yukarıya çıkmak mümkün değil, dağcılar bile çıkamaz. Ancak şöyle bir arka tarafından, emekleyerek zorla çıkılabilen yeri var. Bir saat kadar sürüyor yukarıya çıkmak.

İşte Hıra mağarasının olduğu dağ gösterdim. Keşke mümkün olsa da... Hani oralara yaşlılar çıkamıyor ama çıkılsa da, “İşte şu mağara... Efendimiz burada durmuş, işte şu manzarayı görüyorsunuz, hava püfür püfür esiyor.” diye anlatmak mümkün olsa...

Sonra Arafat’ı gösterdim, Arafat Dağı’nı gösterdim. Arafat Dağı, işte bu hacıların vakfe yaptığı, Kurban Bayramı’nın Arafe gününde gelip de baş açık, yalın ayak, beyaz örtülerle -

erkekler için diyorum, kadınlar yine başları örtülü olacak, vücutları örtülü olacak- orada akşam ezanına kadar vakfe yapıp, dua edip, niyaz edip, tesbih çekip ne güzel ibadetler yaptıkları yer...

O Arafat ovasını gösteriyorum, hayret ediyorlar. “Allah Allah!” İşte Arafat ovası bu, ağaçlıklı, yeşillikli, ağaçlandırmışlar, muntazam, asfaltlı, bomboş geniş bir saha... Sen bir de hacda gel bakalım bomboş mu?.. Oturacak yer bulabilir misin, arabayı park edecek bir yer bulabilir misin?.. Nasıl izdihamlı, kalabalık... Onları tenhâ görünce de güzel oluyor.

Oradan Müzdelife’yi, yâni Arafat’tan ayrılınca hacıların kaldığı Müzdelife’yi gösterdim. el-Meş’ari’l-Harâm diye;

فَإِذَا أَفْضُتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَاذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ
الْحَرَامِ⁹

(Fe-izâ efadtüm min arafâtin fe’z-küru’llâhe inde’l-meş’ari’l-harâm) “Arafat’tan çıkıp da Hac vazifenizi yapmak üzere

⁹ 2/Bakara, 198.

akşamüstü yürümeye başladığınız zaman, Müzdelife'ye geldiniz zaman, Meş'ari'l-Harâm'ın yanında Allah'ı zikrediniz!" diye emrediliyor ayet-i kerimede.

Onun için Müzdelife'de kalınıyor geceleyin. Akşam ve yatsı namazı beraber, cem'an toplu olarak, peş peşe orada yatsının vaktinde kılınıyor. Ondan sonra gece yatılıyor, işte şeytan taşlama taşlarını toplarlar, biraz çay içenler hacılar, yatarlar, uzanırlar. Ne yapsınlar... Sabah namazı kılınıyor, vakfe ediliyor, dua ediliyor, niyaz ediliyor. Münâcaat ediliyor orada.

Ondan sonra *Mina*'ya doğru gidiliyor, orayı gösterdim.

Mina'yı gösterdim. Zamanımız doldu. Mina ayrı bir alem, ibret dolu... İbrâhim *aleyhisselam*'ın İsmâil *aleyhisselam*'ı kurban etmek için götürdüğü yer. Ama Allah koç göndermiş:

“Bunu kes ey İbrâhim! Sadık olduğunu gösterdin, rüyandaki emri tuttun.” diye.

Oraları, şeytanın niçin taşlandığını anlattım. Tenhada bunları görmek güzel oluyor. Onun için ben hac yapmamış, böyle yeni uyanmış Müslüman kardeşlerime diyorum ki:

“Umre yapın da gelin görün, güzellikleri müşahede edin! Alı mı  olursunuz. Ondan sora da haccı yapmaya geldi iniz zaman rahatlıkla yaparsınız.” diyorum.

Böylece kısaca bir  zetlemi  oldum size hac vazifesini.

All hu Te   Hazretleri bizi Sünnet ve hadis-i  erif M sl manlı ından, Peygamber Efen-dimiz'in yolundan ayırmasın.

Allah hepinizden razı olsun.

es-sel m  aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berak t h .

Prof. Dr. Mahmud Es'ad CO AN

6 Rebîü'l- hir1416 / 1 Eylül 1995

Mekke

[Bütün CUMA SOHBETLER 'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

